

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, hāt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine

Posamezni listi dobē se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Koroški Slovenci in njih napredek.

Slovensko ljudstvo ne šteje Bog zna, koliko milijonov ljudi in pri tem še biva po večih kronovinah. To zavira jako njegovo napredovanje, vendar pa se giblje in v novem času napreduje po vseh kronovinah. Kar bode pa našim bralcem gotovo veselo oznanilo, to je napredovanje slov. Korošcev. O tem nam piše izkušen rodoljub iz Celovca to-le:

Po slovenskem delu Gorotana veje zdaj drugačen duh, kakor še pred malimi leti. Kdor je občeval z našimi ljudmi pred 10 leti, se čudi, ako danes pride tje, da je mogoče, v tako kratkem času toliko spremeniti. Rodoljubi so bili takrat redki in bili so v deželi steklim psom enako obrajtani, katerim se vsak že iz daljave izogne in tudi, če hoče, kamen vrže za njimi.

Vsi koroški liberalni listi so izlivali svoj strup na te trpine in jih pred ljudstvom tako ogrdili, da bi še berač ne bil vzal kruha iz njihovih rok. Kako je pa danes? Iz Celovca je zginil tisti glasoviti Mačnik, pred kojega pesom se je vse treslo, ki je vso deželo strahoval, posebno pa slovensko duhovščino grdo obiral in smešil. Pobegnil je, ko je na dan prišlo več njegovih sleparij, pustil je ženo in otroke v revščini — pravi izgled liberalca! Poginila sta njegova dva lista, več ne razsaja po „Bauernzeitungi“, vse mine!

Iz Beljaka pa sta zginila Lah Foresti in žid Graf, ki sta tam izdajala „Beljaško Uršo“ ali „Deutsche Allgemeine Zeitung“, v nebo povzdigovala nemštvo, čeravno nobeden iz nju ni bil Nemeč! Blatila in grdila pa sta slovenstvo in duhovnike! Le en sam list je liberalcem še ostal, ki se imenuje „Freie Stimmen“ in dvakrat na teden pita svoje bralce s svojo budalostjo. Vreduje ga neki Dobernik, čegar oče je bil šolski sluga, doma iz Tinjske župnije, torej čisto slovenske krvi. To pa Doberniku ne brani, da je „Urgermane“ in da poveljuje starega

Viljema in vse pruske glavarje bolj, ko domačega našega cesarja!

Da dokažem, kako neumno in prismojeno ta list piše, navedel bom le en sam slučaj: Pri nas je veliko pomanjkanje duhovnikov. Zato so mil. g. knezoškof vzeli v bogoslovje več čeških bogoslovcev, ker domačih ni. Da bi se pa sčasoma dobilo več domačih duhovnikov, zidajo škof Marijanišče, kjer se bojo koroški dijaki zastoj preskrbovali, samo da obljubijo, po dokončanih latinskih šolah stopiti v bogoslovje. V ta namen se nabirajo doneski vernikov, pa tudi bogateje cerkve so prošene, naj nekaj svojega premoženja prepustijo Marijanišču, saj ljudem cerkev nič ne korist, ako ni duhovnika. List „Freie Stimmen“ pa škofu na vso moč nasprotuje, hišo, ki jo škof zidajo, imenuje „Zwingburg“ in „Zwinguri“, občinam pa svetuje, naj škofu nič ne dajo za zidanje Marijanišča, in ko bi cerkveni ključarji to sklenili, naj občinski zastop vse ovrže.

Človek bi tedaj mislil, da ta list ne mara za domače duhovnike, ker toliko nasprotuje hiši, kjer bi se taki izgojevali. Pred kratkim pa je spisal oster članek zoper škofa, zakaj da jemlje Čehe v bogoslovje, in pisal je tako ostro, da je bil list zasežen. V drugič pa je pogrel isto reč bolj ponižno, in spet škofu očital, zakaj da ne skrbijo za domače duhovnike in zakaj da jemljejo Čehe v bogoslovje. Prašam tedaj vsacega pametnega človeka: Kje je tukaj logika? Ako škof sprejemajo češke bogoslovce, liberalcem ni prav, ako pa zidajo hišo, v kateri hočejo izgojevati domače duhovnike, jim spet ni prav! Kaj in kako naj bi škof storili, da bi bilo tem ljudem prav?

Mi Slovenci smo pa teh čeških bogoslovcev prav veseli. Zdaj jih je v semenišču 37 in vsi so iskreni rodoljubi. Nekateri gospodje pa delujejo kot kaplani in so izvrstni možje. Domačih Slovencev pa je v bogoslovju samo sedem. Naši ljudje so prerevni, da bi dajali sinove v šole; nekaj jih je pa tudi to ostrašilo, ker sko-

rej vsi dijaki v Celovškem zraku postanejo liberalci in nemškutarji. Duhovniki nočejo postati in če postanejo kaj družega, zaničujejo navadno svoj slovenski rod in vlečejo z Nemci. Le sedem slovenskih bogoslovcev, kaj je to za toliko slovenskih župnij? V nevarnosti smo bili ostati brez duhovnikov ali pa dobiti nemške. Ali Bog je za nas skrbel in nam poslal toliko českih mladeničev, ki so vsi vneti za naš narod in se pridno učijo slovenskega jezika in in vsak je naročen na svoj „Mir“, še dva vkup enega nočeta brati, vsak hoče svojega imeti.

Zdaj bom pa še to povedal, kako se razširja po deželi slovenski duh. Rodoljubov je zdaj že lepo število. Duhovniki so vsi vneti za Slovence, pa tudi med kmeti je rodoljubov obilno število. Zdaj imajo že nasprotniki strah in nas pustijo bolj pri miru. Znano Vam je, koliko smo že ustanovili podružnic sv. Cirila in Metoda, pa jih bomo še več, ako Bog da. Veliko je število rodoljubov, ki stojijo v večni vojski za vero, za narod in za pravico, kakor dekani Wieser, Ambrož, župniki Gregor Einspieler, Katnik, Škerbinec, Lutman, Šerviceelj, Peterman, Centrih, Muden, Gradišnik, Pogačnik, Marinič, Šuster, Knaflič, Stöckl, mnogo provizorjev in kaplanov, mnogo posvetnih rodoljubov iz vseh stanov. Pa bolje, da njih imen ne nazanim, akoravno zaslužijo, da jim posvetna hvala ne odjé večnega plačila. Enega pa moram vendar še imenovati, ker so češki bogoslovci našim liberalcem tako hud trn v peti, naj Slovenci spoznajo, da se moramo teh Čehov le veseliti, ne pa jih po strani gledati. To je Čeh g. Dragotin Rous; še le pred par leti posvečen, je ustanovil že posojilnice v Dravogradu, na Djekšah in v Šmihelju. V Mostiču med Nemci nastavljen vendar le vedno misli na Slovence, ker vidi, da so ti bolj pomoči potrebni, in zdaj snuje posojilnico v spodnji Rožni dolini. On ne misli na kaj družega, kakor na to, kako bi naredil, da bi se slovenskim kmetom bolje godilo, in premišljuje, kako bi ustanovil kmečke zadruge, da bi naši Slovenci bolje prodajali svoje pridelke: Korošci živino, Štajarci in Dolenjci vino itd. Slovenci imamo še precej takih ljudi, ki znajo lepo pisati, pa malo jih imamo, da bi lepe in dobre misli oživili in vresničili. Gosp. Rous pa je mož dejanja, kakor g. Miha Vošnjak ali g. Ivan Hribar, in takih mož potrebujemo!

Sploh pa se zamore reči, da Gorotan hitro napreduje, bližajo se nam boljši časi. Bog pomagaj še zanaprej!

Poziv in odziv.

„Trkajte, in odprlo se vam bode!“ Pod tem naslovom piše „Šmarčan“ v št. 8 „Slov. Gosp.“ t. 1., ter daje Slovincem nasvete in na-

zore, katerih naj bi se posluževali, da dosežejo pravice, ki jim jih § 19 osnovnih postav zagotavlja.

Članek sploh je hvale vreden, že za tega del, ker vsaj naši sovražniki sprevidijo to, da nam je na tem veliko, da v navedenem § zagotovljene nam pravice ne ostanejo tako rekoč samo „črno na belem“, temveč da se prej ko slej vresničijo in vpeljajo v javno življenje.

A stvar, v čije dosego se navdušuje slovensko občinstvo v članku „Šmarčana“, zdi se mi jako malenkostna, kajti najlepši slovenski grbi in pečati, so brez pomena, dokler v uradih vladajo nemčurji in slovenskemu narodu sovražni možicelji.

Pisatelj teh vrstic pozna trg na slovenskih tleh, ki je obkoljen od naroda, vse skozi za slovensko reč vnetega in tam, dragi bralec, najdeš napise vseh c. kr. uradov utrakvistične t. j. nemško-slovenske, a motiš se, ako misliš, da je v uradih drugače kakor, tam, kjer so razobešeni le nemški napisi. Ako čemo tedaj, kar se tiče c. kr. uradov, priti do enakopravnosti, moramo najprej zahtevati, da se nam namestijo slovenski uradniki; s tem bi se gotovo občinstvu bolj vstreglo, kakor s slovenskimi grbi in pečati, za katerimi se šopirijo nemškutarčki in ko smo si enkrat v priborili, takrat tudi slovenski grbi in pečati ne bodo več daleč.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Vrstice o hmelju.

(Konec.)

Zdaj še pa sušenje. Sušenje je pa posebna reč; ko si že na vrhunci svojega pridelka, če ne boš posebno previdno sušil, lahko si z njim vestrud in stroške celega leta in pa ves hmelj pokvariš. Najlepše ga pa posušiš, če ga nimaš veliko in imaš zračne prostore z diljastim podnom. Nasuj ga kaka dva prsta na debelo, ga vsaki dan po dvakrat lepo premešaj in če je vroče vreme, boš imel v štirih dneh dovolj suhega in bo zelen, da ga bo veselje pogledati. Za tem pa ga z nova nasuješ. Če bi ga pa rad bolj naglo sušil, tedaj ga tretji dan na sonce razgrni, pa boš imel tudi lepo suhega.

Tako na zraku sušen hmelj je pa dovolj suh, kedar je v sredi rebro čisto zavenjeno, če se še pa tu in tam v kaki bučki nahaja kako rebro, da še ni dovolj suho, pusti ga še rajši en dan razgrnjenega, kakor da bi ga basal, ker le preveč skušenj uči, kako slabo so ljudje na to opazni in ni čuda, da se ga potem celi žaklji unamejo. Ali ni škoda, da bi bala hmelja, ko bi bil lepo suh, vrgla kakih sto ali še več goldinarjev; ko se pa segreje, težko, če za dvajset goldinarjev se proda ali pa še kupca ne najde.

Velika napaka pri sušenju je tudi to, da se hmelja prenadabelo na sušilo nasuje, skoro za ped na debelo, potem pa se hmelj, ne da bi se lepo sušil, po malem greje in potem, ko se je vendar enkrat posušil, je rjav ali pa rjavkasto rmen, ne pa da bi bil lep zelen. Seveda se takega blaga potem vsaki kupec izogiblje. Tako je tedaj boljše pomisliti, da če ga na tanko razgrneš, posuši se za polovico popred in blago ostane lepo, če ga na debelo nasuješ, mora se več, ko za polovico dalje sušiti, nazadnje je pa še blago pokvarjeno; zatorej vso skrb pri sušenju!

To sušenje je pač le za lepo vreme, mnogokrat pa pride ob sušilnem času deževno vreme, da je hmelj težko ali nemogoče na zraku sušiti, zato je pač vsakemu hmeljarju svetovati, da si nekaj les za sušilo omisli, ki so blizo dva metra dolge in široke, da jih lahko obsežeš. Na to se v sobi lepo stolice vredijo, kamor se potem lese polagajo. Potem dobro zakuri v peč, pa se ti bo hmelj tudi v slabem vremenu kmalu posušil, posebno če se ti je že na zraku poprej prezvenil. Preveč ga tudi v sobo ne smeš zanositi, ko bi ga bilo na lesah preveč, tedaj ti tudi rjav postane, saj kdor je le količkaj skrben, tega itak delo samo uči. Soba mora preprih imeti, da se sopar iz hmelja lahko iz sobe izhlapi. Če boš skrbno ravnal, pa ga boš v sobi tako dobro posušil, kakor v umetnih sušilnicah.

Pri takem sušenju pa moraš paziti: ko je hmelj dovolj suh, spravi ga previdno na tak prostor, kjer ti bo hmelj lepo odmeknil in še le hmelj, ko je dosti vlažen, tedaj ga smeš tlačiti, če bi pa kar tje v en dan delal, boše se ti ves zdobil in gotovo ga boš moral ceneje prodati. Da je hmelj po vsej Evropi in Ameriki zelo razširjen, kjer mu le podnebje ugaja, to je pač dobro znano, posebno v novejšem času se ga je mnogo nasadilo, pa se ni torej čuditi, ako povsod obrodi, da se ga veliko več pridela, kakor se ga potrebuje. To ve mnogi hmeljar povedati, ki ima po več let let starega v svoji shrambi.

Če se kmet kakega pridelka težko znebi, pa si misli: No če nebo drugače, bomo pa doma povžili, ali kaj boš pa z hmeljem začel, če ga nihče ne bo kupil? Kdo ti bo povrnil stroške celega leta! Ako ga boš z vso skrbnostjo sušil in ga lepo za sejem pripravil, tedaj se ti ni treba bati, da bi ga, tudi v dobrih letih, lahko ne prodal in še vedno lepe novce za-nj potegnili, in če bo blago v obče lepo, treba se nam ni bati, da bi nam kupci zvesti ne ostali.

Braslovški.

Sejmovi. Dne 8. marcija na Pilštanji in v Vidmu. Dne 9. marcija v Poličanah (za svinje) in v Vuzenici. Dne 11. marcija pri sv. Trojici v Slov. gor., pri sv. Juriji pod Tabrom, pri sv. Jakobu v Dolu, v Kapelah, v Kostivnici, v

Mariboru in na Spodnji Polskavi. Dne 12. marcija pri sv. Jurji na juž. žel., pri sv. Lovrenci na Dr. polji, v Ljutomeru in v Selnici na Dr.

Dopisi.

Od sv. Križa tik Slatine. (Občni zbor. Zadušnice.) Dne 17. febr. je imelo tukajšnje „kat. pol. društvo“ občni zbor. Najprvo se je volil novi odbor, izvoljeni so sami zavedni, značajni kat. možje, predsednik je Vinko Žurman. Eden govornikov je opisoval veliko nesrečo za Avstrijo vsled smrti prestolonaslednika cesarjeviča Rudolfa zaradi njegovih izbornih lastnosti in je predlagal, naj se izrazi sožalje Nj. veličanstvu presvitlemu cesarju. Dalje smo se razgovarjali, kar je kmete posebno zanimalo, kakošnje naj bodo krščansko slovenske šole, ne ponemčevalnice, temveč pametno vrejene, na podlagi materne jezika, kakor pri drugih narodih: Kitajcih, Turkih, Francozih, Nemcih i. t. d. Nemški jezik se naj uči, kdor se ga hoče, samo siliti ne, sila ni nikjer kaj prida, rada človeku preseda. Bolj, ko se bodo otroci z nemščino mučili, bolj bodo zaostajali v drugih predmetih Ljndske šole na spodnjem slovenskem Štajarskem ne smejo biti za to, da bi se v njih Slovenci ponemčevali; one morajo imeti bolj vzvišeni namen. Dandanes mora človek biti praktičen, od nemščine ne bo nobeden sit, cigani tudi nismo, da bi se po svetu — po Nemčiji klatili, temveč hočemo doma ostati, se nadalje s poljedelstvom i. t. d. pečati; in to bo šlo brez nemškega jezika. Slovenski fantje bistrih glav. — kateri po svetu n. pr. pri vojakih nemščine potrebujejo, naučijo se, kakor izkušnja uči, kmalu toliko, da so za rabo. Seveda takih naukov je zastoj nemškutarjem trobiti, oni jih ne morejo razumeti — prekratke pameti so! Naši slovenski možje pa dobro razumejo, zatorej se pa poganjajo za krščanske, slovenske, torej pametne šole. Le krepko postavno naprej, resnica in pravica mora slednjic prodreti. Še nekaj: Celjska D. W. je pisala, da častiti gospod nadžupnik niso hoteli za plačilo Slatinskim Nemcem in nenemcem, nemškutarjem pod vodstvom veliko-nemca Migliča, katerega ni nikdar pri službi božji videti, službe božje za cesarjevičem opraviti, in glejte, to se je zastoj, brez plačila zgodilo dne 8. februvarija slov. sno. Šolska mladež in verno ljudstvo se je obilno zbralo ter je za časno in večno srečo Nj. veličanstva in rodbine molilo.

Iz Veržeja. (Zadnja čast.) Grozno nas je pretresla prežalostna novica iz Dunaja, da leži prevzvišeni nadvojvoda cesarjevič Rudolf na mrtvaškem odru. V začetku nismo niti hoteli verjeti, da je resnica, ali morali smo, posebno takrat, ko zaslišimo žalostno milo petje farnih zvonov, kateri so mu peli zadnjo popot-

nico. Oh nepopisljiva žalost, ki jo je občutilo tukajšnje ljudstvo! Domači gosp. župnik nam oznanijo, da bode v ponedeljek dne 11. febr. črna peta sv. meša in vigilije za prevzvišenega pokojnika. Ob osmih predpoldnem zapojó zvonovi, kateri nas vabijo k sv. meši. Množica ljudi se bliža cerkvi, kakor tudi g. nadučitelj z vso šolsko mladino; še oddelek domačih strelcev v črni paradni obleki, pod poveljništvom g. stotnika M. Zelenka koraka med žalostnim, počasnim bobnanjem v cerkvo, izkazat pokojniku zadnjo čast. Veliko britkih solz je zaigralo v očeh ljudstva, ko vidijo sredi cerkve mrtvaško rakev, spominjajo se na tisto, v kateri leži pokojni naš prestolonaslednik. Pa zastonj je vse žalovanje naše, ker on pretrdno spi v hladni gomili; zatorej vskliknemo: Daj mu Vsegamogočni večni mir in pokoj in naj mu sveti večna luč!

Iz Marenberga. (Zadušnice. Posojilnica.) Od povsod dohajajo glasovi, kako so se opravljale zadušnice, mrtvaška opravila za pokojnim cesarjevičem. Povsod vršila se je stvar v najlepšem redu, kakor je ukazala cerkvena oblast. Zadostilo se je tudi povsod politični oblasti, prej ali poslej. Zatorej ne bom opisoval, kako se je zbrala gospoda od c. kr. sodišča, c. kr. beležništva, c. kr. davkarstva, učitelji s šolsko mladino in tako naprej. V tem bi moral le tisto pisati, česar so vse novine polne. Tudi črni prapori plapolali so z raznih poslopij. Toda čudite se Slovenci! Črnih praporov bilo je ob smrti cesarjeviča Rudolfa veliko manje, kakor po leti „frankfurteric“, nemških praporov, ko je semkaj prišel „kulturo širit nemški šulverein.“ Od kod le to? Menda smo vže preveč nemški ka-li! Da „Wacht am Rhein“ bolj „nekaternikom“ ugaja, kakor poštene druge nemške pesmi, da še o slovenskih ne pišem, o tem se vsaki čas lahko prepričaš. Pesmi slovenske? — O saj se še pogovarjati po slovensko pre ne sme po gostilnicah. Če le kak „pravi Nemeč“ kje za durmi sedi, ne sme bojda nihče slovenski govoriti zakaj to je znak neolike neizobražbe! V tem, ko prileti tako mislečim — takih pa je precej — kakšna slovenska beseda na nežno njihovo z jirhovino preoblečeno nemško uho, vže ti stezajo eden proti drugemu vratove kakor mladi srakoperji iz gnezda, ko slišijo, žvrgoleti starce. (Konec prih.)

Od sv. Lovrenca na Koroški železnici. (Zadušnice.) Kakor vsakega zvestega avstrijanca, tako je tudi nas, iznenadil in pretresel glas o prezgodni in prežalostni smrti, nam priljubljenega cesarjeviča Rudolfa. V znak žalovanja se je pri nas dne 5. svečana od 12—1 ure opoludne pri vseh cerkvah zvonilo, in 12. svečana ob 8. uri v jutro je bila črna sv. meša in „libera“ za pokojnega, in slavnosti so se vdeležili gospodje učitelji s šolsko mladino,

cerkvena in občinska predstojništva, in vsa odlična gospoda iz trga in okolice. — Samo nekaj se mi čudno zdi, kaj da našega požarnega društva ni bilo; ne vemo, kaj tisti njihov mogočni „vodja“ misli. — Naše požarno društvo znajde se le takrat v obilnem številu, kedar imajo kaj, da si gasijo — svoja grla. Š. F.

Iz Št. Lovrenca ob koroški železnici. (Godbena skušnja.) Jako me veseli, da se je ta godbena skušnja, katero je priredil g. Polanec dne 17. svečana 1889, tako dobro obnesla, in zato izrekam pristrčno pohvalo v imenu vséh tistih, ki so bili pri tej skušnji navzoči, g. Polancu, kakor tudi vsem njegovim učencem in učenkam, ki so tako dobro svoje naloge izvršili. Najprej je kakih osem fantov na gosle sviralo, na to pa je gospica Terezija Polanec na glasoviru in citrah prav izvrstno igrala. Res, hvale vredno! Ne smem tudi pozabiti dveh majhnih, kakih osem ali deset let starih deklet, ki ste tudi prav lepo bili gledati pri glasoviru. Tedaj čast g. Polancu!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Predno so drž. poslanci razšli na kratke počitnice, sklenili so zadnjo soboto splošno razpravo o drž. proračunu. Letos ni bila v njej presilna burja, liberalci so gledali vse križem po proračunu, ali niso našli v njem kamenja, da bi ga lučali na vlado, zato pa je tudi ni bilo treba posebno braniti. Izmed slov. poslancev je govoril prof. Šuklje. Dnes, v četrtek začne se posebna obravnava in pri tej bode že hujša bitka, kajti nezadovoljnih poslancev ni malo število in našli si bodo že uro, v kateri bodo dali svoji nevolji sape zoper vlado. — C. kr. kmetijska družba v Gradci si je izvolila nov odbor in je v njem zopet predsednik baron Washington. Nam se zdi čudno, da prezira ta družba dosledno Slovence. Ona obstoji za celo Štajarsko in močna tretjina prebivalcev je slovenska, vendar pa nima družba nobenega Slovenca v svojem odboru — Več koroških občin je prosilo dež. šolski svet v Celovci za slov. in 6-letno šolo, ali ta jim daje v eno mer odgovor, da ni ne prvo ne drugo mogoče. Veliko modrosti ni treba za tak odgovor. — Mil. knezoškof v Ljubljani, dr. Missia, so izdali posebno pismo do svoje č. duhovščine. V njem se razlaga, zakaj nekateri listi, žal, da je tudi slovensk med njimi, ščujejo zoper škofa in duhovščino. Edin uzrok ja zato — sovraštvo do sv. cerkve. — V političnem okraji Krškem ne bode več časa sejmov zato, kar še ne pojema huda bolozen osepnic, marveč še le sega na širje. — V Gorici imajo v mestnem zastopu doslej liberalci, ob enem napeti Italijani, „veliko besedo“, v novem času pa se dela na to, da pridejo

zmerniši, konservativni možje v zastop. Ne more pa se reči, da bode že letos iz te želje vesela resnica, liberalizem ne pusti iz lepa gnjezda, v katero je sedel. — Laško šolsko društvo, „pro patria“, ni boljše, kakor sta pri nas „nemški šulverein“ ali pa „šulverein za Nemce“, samo da dela za blaženo Italijo. Sedaj ima pa tudi že podružnico v Rimu in njej je na čelu prejšnji ital. naučni minister, Bonghi. To so vam čudni domoljubi ti Italijani v Trstu! — Razprave v vojaški postavi še v ogerskem drž. zboru niso pri konci, vendar pa poenjava po malem nasprotovanje zoper njo. Minister Tisza se brani trdno in zasluži o tem naše priznanje, toda čudno je, zakaj pusti razsajanje dijakov. Malo pa bi človek djal, da mu je — vsaj na tihem — ljubo. To ni pri njem nemogoče.

Vunanje države. Od zadnje sobote, dne 2. marcija stoje sv. Oče, Leon XIII., v 80. letu svoje dobe in v 12. svoje najvišje oblasti. Sliši se, da postane nadškof v Solnemgradu, dr. Eder, k malu kardinal Rimske cerkve. — Ministerstvo kralja Umberta je odstopilo, novo sestavlja pa — stari Crispi, po takem tedaj ne bode v ministerstvu velike spremembe, izlasti kar se tiče razmer Italije do zunanjih držav, ostane brž vse pri starem. Revščina je po vsej Italiji velika in vendar še misli vlada na nove davke. Nevolja je vsled tega velika in nič niso več daleč od punta. — Na Francoskem se boji novi minister, Tirard, „družbe domoljubov“ ter ne trpi več nje zborov. Zakaj pač ne? Minister ve, da ima general Boulanger največ podpore prav v tej družbi in ministru hodi vse za to, da spravi tega na tla. — Kakor smo bili v zadnjem listu že izrekli, tako se je zgodilo: pisma vodje irskih poslancev, Parnella, bila so ponarejena in ponarejalec, jud Pigott, je izbežal in se je potoma v Madridu ustrelil. To je nov dokaz, kako in kdo dela zoper vse, kar je katoliško. Anglijski vladi pa še tudi to ne bode odprlo oči in ubogo irsko ljudstvo še ne dobi tako k malu svoje pravice. — Poleti pride, kakor je zdaj že blizu gotovo, nemški cesar v London ter obišče svojo babico, kraljico Viktorijo. — V drž. zboru v Berlinu tirja vlada blizu 22 milj. več za vojaštvo, kakor lani. Poslanci se sicer pogledujejo ali na zadnje jim ne ostane drugo, kakor reči: Na ti še teh! — Rusija jemlje novih 700 milj. na posodo in sicer jih dobode v Parizu. — Iz Srbije prihaja glas, da zapusti kralj Milan za dalje časa domovino, bojda zato, ker boleha. Vlado pa izroči za ta čas Ristiću. — Pripoveduje se, da ruski carevič noče druge žene, kakor hčer črnogorskega kneza, Eleno. Vsled tega pa je njegovo ženitev car odložil za dve leti. Brž ko ne pa je cela stvar raca, taka ki pije, mesto vode, črnilo. — Turski sultan si je sopet v strahu, kajti

neka zveza, ki se snuje na Balkanu, ne obeta mu nič prida. Ako se v resnici napravi enaka zveza balkanskih državic, izgubi Turčija, če ne več, vsaj Macedonijo. Na srečo sultanu pa ni taka zveza tako lahka, kajti ljudem, tam na Balkanu, majna one edinosti, ki je je treba za tako zvezo. — Novi predsednik republike „združenih držav“ v severni Ameriki, Harrison je v ponedeljek, dne 4. marcija prevzel svojo službo.

Za poduk in kratek čas.

Kmet in mrtvi.

(Pravljica iz Slov. goric.)

Pri nekem kmetu so mlatičem priredili „domlatke“, na-nje pa je povabil kmet tudi druge delalce. V večer gostije je še šel po mirodvoru, a tamkaj po naključbi brčne v mrtvaško kost in zaničljivo reče: „O da bi vedela, kako veselo bo nocoj pri nas, gotovo bi prišla k nam v gosti“. Mlatiči in delalci so bili že vsi skupaj, samo gospodarja še ni bilo doma, ker je odšel v „gorice“ po vino. Med tem pride skozi vrata nepoznani človek ter se pri peči na klopico vsede. Vsi ga začudjeni pogledujejo. Nihče ga ne pozna.

Gospodar pride na to domu in reče: „Dragi mlatiči, ker ste mi lepo moje pridelke pospravili, moram vam tudi neko veselje prirediti; zatoraj le urno okoli mize“. Tudi onemu nepoznanemu človeku je ukazal za mizo. Sedaj pomolijo očenaš in jamejo zavživati božje dari. Tudi oni je nosil vedno polno žlico, a vsi osupnjeni opazijo, da se v „skledi“ pred njim celo nič jedilo ne zmanjšuje. Po jedi so se pošteno kratkočasili, tudi neznanec je uganjal svoje burke, Konečno pride ura dvanajst. V tem vstane nepoznanec, gre h kmetu in mu reče: „Lepa hvala za večerjo, ker sem pa jaz tebe ubogal, moraš tudi ti mene; povabim te, da ti odslužim; na večer pridi k meni v gosti, saj veš, kje si v kost na pokopališči brenil. Jaz sem duh onega človeka, zatoraj za gotovo pridi od 11—12. ure, zgodilo se ti ne bo ničesar, kajti jaz sem zveličan!“

Kmet je premišljeval drugo večer, bi-li šel ali ne. Vendar se je odločil, misleč, saj mi je zatrdil, da se mi nič ne zgodi.

Ura odbije 11. Naš kmetič že tudi koraka po mirodvoru. Na mestu se nahaja, kjer je bil v kost brenil, a kakó se začudi, ko najde na onem prostoru lepo hišo prekrasno razsvitljeno.

Gre notri. Pri mizi najde gospodarja, ki je iz debele molitvene knjige molil. Lepo pozdravi kmeta in reče: „Jaz grem na sprehod za nekoliko časa, ako pa kdo kaj prinese, reci, da me ni doma.“

Ko je duh odšel, že pride nekdo in s silno

močjo nekaj na zemljo vrže. Pride notri in vpraša po gospodarji. Kmetič: „Ni doma!“ Ves žalosten odide in si zopet naprti, kar je poprej odložil. Potem sta še prišla dva druga, ki sta tudi klaverno odšla.

Sedaj se vrne mrtvec in kmetiča vpraša, če je kdo tukaj bil? Odgovori: Da, trije! Duh mu je pa potem razložil to-le: „Prvi mož mi že, odkar je umrl, nosi nazaj listje, katerega mi je čez mejo grabil, a sedaj ga ne rabim več. Drugi mi nosi zemljo, ker mi je mejnik predstavil; a tretji mojo ženo, katero je hotel zapeljati. Vsega ne rabim več v večnosti.“

Konečno je našega kmetiča dobro pogostil in rekel: „Vrni se zopet domú in varuj se celo življenje, da ne bodeš nijedne reči čez mejo grabil, ne mejnikov prestavljal, se ne oziral po tujih ženah; sicer bi se ti v večnosti jednako godilo. Kedar pa greš čez mirodvor, pazi ter nikdar več ne brcni v nobeno mrtvaško kost, kajti znal bi se ogoljufati. Zatoraj z Bogom!“ Pri tem ni bilo več hiše, pa tudi ne duha.

Lep nauk, ali pa si ga je kmetič zapomnil? Upam, ali če si ga ni kmetič, želim pa zato, da si ga zapomnijo bralci, vsi in od besede do besede. A. V.

Smešnica 10. Na trgu kupi mati svojemu sinku par hrušek. K malu na to pa jima pride nasproti ubog deček. Upadlo lice kaže, da ne je velikrat hrušek. Deček se zasmili materi, zato reče svojemu sinu: „France, daj mu eno!“ France pogleda zdaj mater, zdaj dečka in ko vidi, da je materi resnica, skoči k dečku ter mu da eno, toda ne iz žepa, ampak — za uho.

Razne stvari.

(Požarna bramba.) Njih veličanstvo, svitli cesar je dal požarni brambi v Vržeji pri Ljutomeru 80, v Cerkovcah na Dravskem polju pa 50 gld. iz lastnega premoženja.

(Slov. šola.) Občina Sromlje pri Brežicah je prosila, kakor že veliko drugih za slov. šolo. Njena prošnja gre na ravnost do učnega ministerstva.

(Novo društvo.) V Mariboru se ustanavlja društvo za zidanje hiše kat. pomočnikov. Knez Hugon Windischgrätz, graščak v Konjicah, je prevzel predsedništvo tega društva in to je dobro znamenje za mlado društvo. Taka hiša je velika dobrota za delalce ter jih obvaruje zmot, kakor so one pri njih tako rade in v naših dneh že čisto v navadi.

(Knjižura) G. dr. Hoisel stanuje poleti na Slatini, po zimi pa v Celji, a nikjer nima veliko dela, zato ima dovolj časa, da prepíše iz drugih knjig nekaj stavkov ter jih izda potem za svoje „fino blago“ v posebni knjigi. Tako sedaj v knjigi „o zakonu“. Kdor pa to

knjigo prebere in naj se nam verjame, imeti mora za to močne živce, njemu postane jasno, da je „nemške sestre“, doli na Slatini, g. doktorju v resnici potreba, sicer pa bi ga „vilo in metalo“, kakor tiste menihe, o katerih se mu sanja v knjižurici.

(Dopolnilna volitev.) Kakor se sliši, odločili so se slovenski in konservativni volilci v Mariboru in menimo, da tudi drugod, za to, da se ne vdeležijo volitve drž. poslanca za mesta in trge.

(Dvoboj ali poboj?) Zadnji petek sta imela pri Celji nek E. Gyuito, posestnik Christinhofa in H. Poglayen, posestnik fužin v Mislinji, dvoboj ali bolje rečemo, poboj, kajti trikrat sta vstrelila drugi na drugega. Pri zadnjem strelu je Gyuito zadel Poglayena v trebuh in je bil le ta čez dve uri že tudi mrtev. Tak je pri gospôdi — pretep.

(Šulverein.) Mestni zastop v Celji je pristopil šulvereinu za Nemce in je predlagal v zboru to nihče drug, kakor Žalski rojak, torej veliki Nmec, ravnatelj Bobisut. V jeziku pa se mož bojda pri tem ni vgriznil.

(Zapor.) V soboto, dne 2. marcija so v Slov. Bistrici zaprli Fr. Sorschagga, oštirja na železnični postaji in Fr. Rasworschegga, obč. pisarja v Slov. Bistrici. Našim bralcem sta oba že stara znanca. Nemškutarija pa zločinstvo sta si pač v rodu!

(Nezvestoba.) Izginila je iz Maribora dekla Jozefa B. Gosposka išče sedaj mlado deklino, njena gospodinja pa več reči, ki so ji izginile z dekle vred.

(Osepnice.) Ob Savi, torej na Kranjski meji, prikazujejo se osepnice in nekaj bolnikov je že tudi v Trbovljah.

(Dolga pot.) Nek učenjak je izračunal da ima 428 dni hoda, kdor hoče priti enkrat okoli zemlje. V tem pa še ne sme ni po noči spati, ni po dnevu za mizo sestiti.

(Goljufija.) J. Sivka, doma iz Št. Jurija na juž. žel., zadnji čas poštni upravnik v Rottemannu, je naznanil pri c. kr. sodnji v Celji, da je ogoljufal drž. kaso za več sto goldinarjev. Se ve, da so ga déli v luknjo.

(Sejem.) V ponedeljek, dne 4. marcija je bil v Mariboru živinski sejem. Prignali so 713 goved, največ volov in bilo je tudi veliko kupcev, cena pa srednja.

(Duhovske spremembe.) Č. g. J. Mavčič, župnik pri sv. Tomaži tik Velike nedelje, je umrl dne 1. marcija, star 72 let. Č. g. Fr. Osterc, ondašnji kaplan, je postal provisor iste župnije.

Loterijne številke:

V Gradcu 2. marcija 1889: 80, 14, 19, 17, 26
Na Dunaju „ „ 85, 32, 58, 7, 37

Prodajalnica

za trgovca se daje v najem v Šmariji pri Jelšah, lepem trgu ob veliki cesti med Celjem in Slatino s sedežem c. kr. okrajne sodnije, davkarije in več drugih uradov. — Pogoje naznani lastnik. Oglasi naj se pošljejo pod napisom: A. T. poste restante v Šmariji pri Jelšah (St. Marein bei Erlachstein.) 1 3

6 lepih svečnikov za cerkev

iz kitajskega srebra, s pravim srebrom v ognji trikrat posrebrjenih, 1 meter dolgih se odda. Kje, pové upravništvo „Slov. Gosp.“ 2 3

Naznanilo.

Usojam se s tem uljudno naznaniti, da sem se s svojo

krojačijo za gospode

iz farovške ulice št. 9 v Tegetthoffovo ulico št. 4 preselil.

Za mi 18 let skazano zaupanje se srčno zahvaljujem ter prosim, da mi tudi v mojem novem stanovanju Tegetthoffove ulice št. 4 naklonjeni ostanete.

Zagotavljam Vam najboljšo in najcenejšo postrežbo.

S spoštovanjem

Franc Jesenko,

krojaški mojster.

3-4

Marijacejske kapljice za želodec,

izvrstne pri vseh boleznih v želodcu.

Neprekosljivo sredstvo zoper pomanjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, smrad iz ust, vetrove, riganje, kolike, želodčni katar, zgago, pesek v mehurju, preveliko slinjenje, zlatenico, bljuvanje, glavobol, če pride iz želodca, želodčni krč, zabasanje, prenapolnjenje želodca z jedmi ali pijačo, gliste, zlezenco, jeternico in hemeroide. Cena steklenice s podukom 35 kr., dvojna stekl. Varstvena znamka 60 kr. Osrednje pošiljateljice lekarne Karla Brady v Kromerizu (Moravsko). Marijacejske kapljice niso tajno zdravilo. Obstojni deli so pri vsaki steklenici v poduku napovedani.

Prave se dobé v vseh lekarnah.

Svarjenje! Prave Marijacejske žel. kapljice se večkrat kvarjajo in ponarejajo. Znamenje, da so prave, mora vsaka steklenica v rudečem, z gornjo varstveno marko previdenem zavitku biti in v poduku, ki je pridjan vsaki steklenici, mora še opomneno biti, da je v tiskarni H. Guseka v Kromerizu tiskan.

Prave se dobé: Aussee: lekar K. Lang; Celje: lekar J. Kupferschmied; Fürstenfeld: A. Schröckenfux; Judenburg: K. Unger; Gradec: A. Nedved; Gleichenberg: Dr. Ernst Fürst.

39-52

Sadna drevesa!

V. VERŠEC,

I. južnoštajarska vrtnarija za rože in sadno drevje na Bizeljskem pri Brežicah (Rann), priporoča svojo veliko zalogo

lepih močnih dreves, najboljši sad za trgovino, kakor tudi najlepših rož in mnogovrstnih cepičev itd.

Ceneje, kakor kjer si bodi drugod. — Ceničke pošilja franko. 1-2

Otvorjenje prodajalnice.

Usojam se č. duhovščini in p. n. občinstvu naznaniti, da sem otvoril v Mariboru, v Magdalenskem predmestju, poleg farne cerkve, v lastnem hramu hšt. 6 svojo

svečarijo in medicarijo

in da imam v zalogi vse v to stroko spadajoče blago.

Ker mi je na razpolaganje dovoljen denarni zaklad in ker imam v tej stroki mnogoletno izkušnjo mi je mogoče, častitim kupcem le z dobrim blagom, ob enem pa tudi po nizki ceni ustreči.

Prosim torej č. duhovščino in p. n. občinstvo, da naj blagovolijo otvorjenje prodajalnice moje na znanje vzeti in mene z naročili počastiti.

S spoštovanjem

Ivan Tisso,
svečar in medicar.

2-3

Bolezni želodca

Varstvena znamka.

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvspešneje s Piccoli-jevo „Esenco za želodec“, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Na Štajarskem, Gradec: Eichler, St. Leonhardstrasse; Nedved, Murplatz; — Aussee: Lang; — Bruck ob Muri: Langer; — Celje: Kupferschmied; — Gleichenberg: Fürst; — Köflach: Bilek; — Lipnica: Russheim; — Ljubno: Filipek; — Ljutomer: Schwarz; — Maribor: Bancalari; — Ptuj: Behrbalk; — Brežice: Schneideršič; — Voitsberg: Guggenberger. 2-12

Naznanilo.

Od 18—30. marca t. l. vrši se na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru prvi tečaj za viničarije o tem letu, v katerem se vrši poduk o spomladanskih delih pri sadje- in vinoreji. Viničarji, kateri se hočejo tega poduka vdeležiti, naj se oglašijo do 10. marca pri ravnateljstvu deželne sadje- in vinorejske šole in naj naznanijo, če hočejo podporo iz deželnega zaklada v znesku 1 glđ. na den.

Gradee, v meseci februariji 1889.

Od štaj. dež. odbora.

Naznanilo.

V zvezi s 1. viničarskim tečajem v tem letu vrši se od 20.—23. marca t. l. na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru tečaj za obiskovalce za 'pomladinsko požlahtnenje sadnega drevesa in trsa. Tega poduka se lahko vsaki udeleži, ako se poprej oglasi.

Gradee, dne 19. februarija 1889.

Od štajarskega deželnega odbora.

V zalogi tiskarne sv. Cirila

dobi se za čas sv. posta molitvenik

„Marija žalostna mati“.

Sostavil Frano Ser. Bezjak,

kn. šk. duh. svetovalec in župnik pri sv. Marku niže Ptuja. V polusnji 80 kr., z zlatim obrezom 90 kr.,

Po pošti 10 kr. več.

NB. Dobro bode, če se knjig več skup naroči, ker je poštnina potem manjša.

„Oves Willkomm“.

Ta oves je med vsemi sortami v planinskih deželah najzgodnejši, plodnejši in težji; raste na visoko od 5—6 čevljev, ima močno, dobro slamo za krmo in se ne poleže.

Zadostaje, ker se ta oves redko seje, 40 kil kot seme za jeden plug. Cena za kilo 25 kr. Ako se vzame več kakor 50 kil za kilo 20 kr.

Razpošilja, kakor dolgo seže, vreče po 5 kil za 1 glđ. 80 kr. proti pošiljatvi zneska ali poštne povzetji franko na vsako poštno postajo

Benedikt Hertl,

veliki posestnik na grajščini Golič pri Konjicah.

3—8

(Južno Štajarsko.)

Orgljarska in mežnarska služba

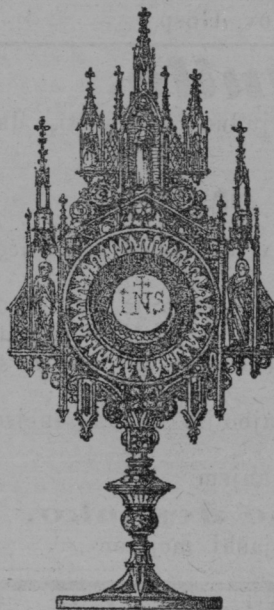
so odda s 1. aprilom t. l. v Podgorji. Dohodki: Prostovoljna zrnka bernja in v denarju okoli 25 gold. na leto. — Stanovanje si mora sam oskrbeti.

3-3

Službo išče

22 let stari trgovski pomočnik ali komij, dobro razumen v vsakovrstnem delu v prodajnici in ravno tako pri lesnem barantanji. Ima dobra spričevala. Več pové upravnistvo „Slov. Gosp.“

2-2

Podpisana priporoča čast. duhovščini in p. n. občinstvu svoje zalogo, kakor tudi izdelovanje pasarskega, bronarskega in kovinskega blaga v vsaki obliki in najlepši izdelavi, kakor:

monštrance, ciborije, kelhe, pušice za previdenje, svečnike za oltarje in podobe, kanonice, darovne kanglje, kadilnice s čolničkom vřed, svetilnice, lustre, kottlice za žegnano vodo s škropilnikom, križe za oltarje, bandere in drugo.

Zahvaljujoč se za zaupanje, katero sem dosedaj vživala, prosim mi to zaupanje še dalje ohraniti.

S posebnim spoštovanjem
Petra Fritz vdova,
pasarenje in izdelovanje bro-
nastega blaga
v Mariboru
v Viktrinjki ulici 13.

2-3

Pravo francozko žganje (cognac).

Kaj je pravo francozko žganje?

ZAKONOM ZAŠLIČENA MARKA.

Iz francozkega in južnoštajarskega jakega močnega brdskega vina izerpiljeni alkohol, pod imenom cognac zdravniški pripoznajo dietično, dah in telo oživajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničli. Če vsa vporabljenega sredstva proti ischias, revmatizmu, živčanim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i. t. d. nič ne pomagajo, naj se pokusi vsaki bolnostnik iz južnoštajarskega znamenitega Konjičkega, lastno pripravljenega vina destilovano, na vse ove bolezni čudno delujoče, pravo francozko žganje vporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z. Stari cognac, posebn. okrevajočim in na želodcu bolanim preporečljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naroče 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez daljnjih stroškov.

BENEDIKT HERTL

veliki posestnik na grajščini Golič pri Konjicah, Južno-Štajarska

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 10. števil. „Slov. Gospodarja“.

1889.

7. marcija.

3.

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dalje.)

Ravnatelj zavodu.

Poleg glavnega predstojnika ali nadravnatelja postavljeni so od svetlega cesarja še štirje ravnatelji, ki vsi v tej hiši stanujejo. Vsi se trudijo s tem, da mlade duhovnike, ude tega zavoda, pripravljajo na one stroge izpite ali velike skušnje, katere jim treba prestajati, predno postanejo doktorji bogoslovja ali sv. pisma. Eden izmed teh štirih ravnateljev opravlja še posebno službo špirtuvala ali duhovnega očeta te hiše, drugi pa službo hišnega oskrbnika ali krušnega očeta te družine. Vseh ravnateljev, (brez nadravnateljev) bilo je od začetka doslej že 38; med njimi le trije Slovenci. Prva dva bila sta Kranjca, a tretji, sedaj tam bivajoči, je štajarski Slovenec. — Pokojni knezoškof Ljubljanski, dr. Jernej Vidmar, bili so temu zavodu ravnatelj do l. 1859, dokler jih svetli cesar niso izbrali za Ljubljanskega knezoškofa. Vedno bolehní včakali so visoko starost 81 let. Umrli so v svojem rojstnem mestu v Kranji dne 17. maja l. 1883, kamor so se bili preselili, ko so jim bili sv. Oče dovolili, višjepastirsko palico škofije Ljubljanske odložiti.

Drugi Slovenec — ravnatelj zavodu — bil je c. kr. dvorni kapelan dr. J. Kulavíc sedaj korar stolne cerkve in ravnatelj duhovščici v Ljubljani. Svetli cesar so mu dovolili v znamenje posebne zadovoljnosti, da vedno nosi naslov „c. kr. dvornega kapelana“, a sv. Oče imenovali so ga svojim apostolskim protonotarijem ter mu dali pravico do škofije kape. Na Kulaviševo izpraznjeno mesto poklicali so svetli cesar za ravnatelja in hišnega gospodarja v Avguštinej zopet Slovenca, a to pot prvič duhovnika škofije lavantske, bivšega profesorja bogoslovja v Mariboru, g. dr. M. Napotnika, svetovalca kn.šk. konzistoriju lavantskemu.

Poleg tega našega slavnega rojaka so sedaj temu zavodu ravnatelji še naslednji gg. c. kr. dvorni kapelani: dr. Franc Laurin, c. kr. profesor cerkvenega prava na vseučilišči Dunajskem, dr. Koloman Belopotoczky in dr. Fr. Nagl, ki je ob enem duhovni oče ali špirtuval.*) To preimenovalno službo špirtuvala je opravljal zadnja leta g. dr. Karol Haubner, ki je lani

*) Ravnokar so ga sviti cesar imenovali v ravnatelja zavoda dell' Anima v Rimu.

postal kanonik kapitola metropolitanskega pri sv. Štefanu na Dunaji. Nekdaj so opravljali to službo sedanji knezoškof graški, dr. Jan. Zwerger, toda niso z Dunaja prišli v Gradec, ampak iz Tridenta, kjer so bili do l. 1867. stolni prošt in desna roka pokoj. knezoškofa Riccaboni.

Marsikaterega vtegne zanimati, če izve, da so prvi škof ali „primas“ vsega Ogerskega kraljestva, nadškof Östrogonski, kardinal Šimor nekdanji ravnatelj temu zavodu. Preslavni možje, zvezde prve vrste na Avstrijskem obnebj sv. katoliške cerkve, kakor n. pr. pokojni škof dr. Fessler v Šent-Hipolitu, zvečneli škof Rudigier v Lincu, nekdanji sloviti špirtuval dr. Alojzij Schlör v Gradcu bili so v svoji prvi možki dobi ravnatelji Frintaneju. Kakor letošnji „koledar družbe sv. Mohora“ (za l. 1889 str. 41) pričuje, bili so sloviti škof Djakovski Josip Juraj Strossmayer, vladika bosenski in sremski v viharnih letih 1848. in 1849. vodja v tem duhovniškem zavodu na Dunaji. Imena ostalih ravnateljev, če izvzamemo dr. J. Dankota, ki je v obširnej knjigi dokazal, da je sv. Hijeronim luč belega dneva zagledal v Štrigovi pri Ljutomeru leta 331. — ako tega ne štejemo, pa so vsa ostala imena ravnateljev nam Slovincem nepoznana. Pa tudi ona so vsekako spoštovanja vredna, ker „v vsakem teh imen“, piše njihov poznatelj, „tiči kos zgodovine, vsaj za kraj, iz katerega je kateri bil doma“.

Udje zavodu.

Ustanovljen je bil ta zavod za duhovnike, svetovnjake vseh škofij celega cesarstva, ki želijo na Dunajski visoki šoli se izšolat do doktorstva bogoslovja. Priti v zavod ali va nj sprejet biti zamore le tisti duhovnik, katerega svetli cesar na priporočbo dotičnega škofa v to hišo pokličejo. Tako vzprejeti postane „ud“ (membrum) zavoda. Ker svetli cesar sami sprejemljejo ude in vse ravnatelje temu ustavu nastavljajo, zato ta naprava po vsej pravici nosi naslov, „cesarsko-kraljevskega“ zavoda. Vsaki ud zavoda preskrbljen je tam s hrano in z vsemi potrebnimi rečmi, dokler svojih študij ali nauk ne dovrši. Razume se, da v tem hramu vlada dobrodejen mir in najlepši red, kateremu se mora vsaki prebivalec te hiše nepogojno podvreči. Uradni in „občevalni“ jezik v tem zavodu je vže od nekedaj latinski, v katerem se večinoma vsi strogi izpiti delajo. Navadno nahaja se nad 30 duhovnikov iz raznih škofij in

tudi različnih katoliških obredov. Tako je n. pr. v novem letu vstopil katoliški duhovnik Velikovaradinec, ki sv. mešo po grškem obredu služi. V novejšem času nahajata se poleg avstrijsko-ogerskih podanikov še po dva duhovnika iz „Nove Avstrije“, t. j. iz Bosne in Hercegovine. Za vzdrževanje hiše, njenih ravnateljev in udov potreben denar dobiva se za avstro-ogerske podanike iz verozakonskih zalogov raznih dežel, ona dva duhovnika iz Bosne in Hercegovine vzdržujejo pa svetli cesar na svoje lastne stroške.

Doslej bilo je iz Bosne 6 duhovnikov v tem zavodu. Prvi „Bošnjak“ odlikovan z diplomom (pismom) doktorja bogoslovja ostavil je Dunajsko univerzo in ta c. kr. ustav l. 1886. Njemu sledila sta kmalu dva druga Bosanska doktorja sv. pisma. Četrty, ki sedaj spisuje zgodovino toliko zaslužnih Bosanskih frančiškanov, vtegne čast doktorja bogoslovja doseči poprej, predno te vrste beli dan zagledajo. Ker so v novejšem času dosegli tudi posamezni samostani od svetlega cesarja to milost, da smejo na svoje stroške svoje „doktorande“ (t. j. duhovnike, ki se za doktorje šolajo) v ta c. kr. zavod pošiljati je številno udov zdatno poskočilo. Od začetka doslej izobraževalo se je v tem zavodu vže nad 800 odgojencev raznih škofij, raznih jezikov. Zato pa tudi v cerkvi sv. Avguština na Dunaji zamoreš dobiti spovednika slehernega jezika, ki se pod našim cesarjem govori. Ta zavod predobro poznajo tudi listonoše Dunajski. Če kakšnega naslova ne morajo razvozljati, tečejo ž njimi v Avguštinej, da jim ga tam raztolmačijo, ako ga je sploh tolmačiti mogoče. (Dalje sledi)

Postni red za leto 1889.

Iz pastirskega lista mil. knezoškofa pozvamemo za naše bralce postni red, ki velja za našo škofijo za leto 1889. Glasi se:

I. Pri jedi si pritrpati je zapovedano in pripuščeno se le enkrat na den do sittega najesti:

1. Vse dni štiridesetdanskega posta razun nedelj. 2. Vsako kvaterno sredo, petek in soboto. 3. V adventu vsako sredo in petek (namesti postov, katere so imeli svoje dni pred prazniki sv. apostolov). 4. O biljah ali dnevih: pred binkoštni (Duhovem 8. junija), pred praznikom sv. apostolov Petra in Pavla (28. jun.), pred praznikom vnebovzetja matere Božje (velika Gospojnica, 14. avgusta), pred praznikom vseh svetih (31. oktobra), pred praznikom čistega spočetja Marije Device (7. decembra) in pred Božičem (24. dec.).

II. Mesene jedi so prepovedane:

1. Vsak petek celega leta. 2. Vsako kvaterno sredo, (petek) in soboto. 3. Na pepelnico

in tri poslednje dni velikega tjedna. 4. Ob zgoraj imenovanih biljah: pred binkoštni (Duhovim), Petrovim, veliko Gospojnico, vsemi svetniki, čistim spočetjem Marijinim in pred Božičem.

III. Gledé polajšave velja to-le:

1. Za celo škofijo. Kedarkoli se obhaja zapovedan praznik tak den, ko je meso jesti prepovedano (n. pr. petek), sme se tak praznik meso vživati, ne da bi bila dolžnost, zavoljo tega se mesa zdržati prejšnji den.

2. Za posamezne kraje. Kjerkoli se bo ob petkih ali drugih takih dneih, ko je meso jesti prepovedano, obhajal sejem, kjer se veliko ljudstva zbere, tam se sme na sejmovi den meso vživati.

3. Za posamezne osebe.

a) Vse dni med letom, razun pepelnice, treh zadnjih dni velikega tjedna in dveh bilj, pred Binkoštni namreč in Božičem, smejo mesene jedi vživati: Delavci v rudokopih in fabrikah, popotniki, ki v gostilnicah in krémah jedó, tudi drugi, (tedaj ne samo popotniki), kateri n. pr. v mestih, trgih itd. navadno v gostilnico na hrano hodijo.

b) Vse dni med letom, razun edinega velikega petka smejo mesene jedi zavživati: Kondukterji na železnicah. Vsi, ki z železnico potujejo, in so prisiljeni si hrane vzeti na železniških postajah v ondotnih gostilnicah. Bolniki v toplicah, na slatinah ali v drugih zdravilstvenih zavodih, s svojimi domačimi in strežniki vred. Ne velja pa ta polajšava za tiste, ki hodijo le za kratek čas v toplice, na slatino itd.

c) Vse dni med letom, brez vse izjeme, smejo mesene jedi vživati: Taki ubogi, kateri si zavoljo presilnega uboštva v jedeh izbirati ne morejo, ter so prisiljeni jesti, karkoli se jim dá (tedaj le takrat, kedar postnih jedi za ubogajme ne dobijo). Sploh vse one osebe, katere in kakor dolgo pri takih ljudéh za hlapce, dekle itd. služijo, ali iz drugih vzrokov pri njih stanovati morajo, kjer se nikoli postne jedi na mizo ne postavijo. Vendar naj se, ako je mogoče, mesenih jedi vzdržijo vsaj veliki petek.

4. Za vse postne dni med letom, in štiridesetdanski postni čas tudi ob nedeljah je naravnost prepovedano, pri enem in tistem obedu mesene jedi in ribe zavživati. Vzrok te prepovedi je v tem, da kdor ribe jé, s tem očividno kaže, da mu postne jedi ne škodujejo, da tedaj polajšave ne potrebuje.

5. Vsi, kateri o polajšanih postnih dneih meso vživajo, so dolžni, vsak tak den, tedaj tudi ob sobotah med letom, pobožno in v duhu pokore moliti tri očenaše in češčenamarije in apostolsko vero v čast britkega trpljenja Gospoda našega Jezusa Krljstusa.

Ako je kje več ljudi pri mizi, naj se opravlja ta molitev na glas in vzajemno. Sploh pa se opominjajo v Gospodu vsi tisti, ki se bodo postne polajšave posluževali, da o postnih dneh toliko obilnejše opravljajo dobra dela krščanskega usmiljenja in ostanke svoje mize ali to, kar sami sebi pritrčajo, radodarno delijo ubogim.

6. Bolnikom za nekoliko časa še večjo postno polajšavo podeliti, so pooblašteni dušni pastirji in spovedniki. Kdor hoče pa stalno, to je, za zmirom postne zapovedi oproščen biti, mora se v posebni prošnji do mil. knezoškofa obrniti in za svojo prošnjo navesti tehtnih vzrokov.

7. Namesto masla se sme rabiti mesena začimba (špeh) ob vseh navadnih petkih med letom, to je, izvzeti so le kvaterni petki in veliki petek.

Glas iz Bosne.

Poročal je „Slov. Gosp.“ ob svojem času nekaj o Travniškem semenišču in o posvečenju njegove cerkve (sv. Alojzija); utegnilo bi bralcem drago biti, ako jim spet kaj pové o napredovanju te za Bosno velevažne naprave. Namen semenišča je, vzgojevati mladeniče za duhovski stan, in to za nadškofijo Vrhbosansko, t. j. Sarajevsko in za škofije njej podredjene: Banjalučko, Mostarsko in Trebinjsko, katere Bosna in Hercegovina obsega.

Upravitelji semenišču in učitelji z njim združene gimnazije so, kakor je znano, redovniki Jezuiti, sedaj dvanaest duhovnikov, in čvetero mlajših tovarišev, njim na čelu vlč. o. Fr. Slavič, štajarski Slovenec.

Gojencev semenišča je nad 90, dijakov gimnazije, kateri manjka samo še osmi razred, vseh skupaj okoli 120. Ker je gimnazija vsem odprta, obiskujejo jo tudi neki učenci drugih ver, sedem „Srbov“ razkolnikov in troje židov.

Mohamedanci se je doslej bojijo, čeravno večkrat prihajajo v semenišče, radovedno gledat in popraševati to in uno. O svojej veri pa ne govoré; njihov zviti prerok jim je to strogo prepovedal, se vé, ker je znal, da bi sicer prelahko spoznali njeno lažnjivost in neumnost. Vunanjih dijakov bode, kakor se kaže, zmiraj le malo ostalo, ker v tesnih prostorih Bosanskih hiš ni lahko, uspešno se učiti; pač pa ima semenišče še prostora za mnoge, in znalo bi se po časi več starišev najti, da sinove vanj dajo na lastne stroške, kakor je zdaj že nekaj takih. Med gojenci je seveda tudi slabših, neki pridejo premalo pripravljeni, ali dobro število je prav nadarjenih. Njih čvetero se je doslej našlo, ki so si izbrali — presvetlemu nadškofu čisto po volji — stan svojih učiteljev, ter se nahajajo v St. Andražu na Koroškem; dva sta novicijati že zvršila.

Naj pristavi Vaš dopisnik slednjič še neko prošnjo. „Lexicon serbico-germanico-latinum“ ali „Srpski rječnik“ Vuka Štef. Karadžića (s cirilico tiskan, Beč 1852) bi znal tu in tam na Slovenskem nerabljen v prahu ležati. Ko se je izdajal, si ga je naročilo precej slovenskih gospodov, in neki od njih so že pokojni, kakor: Škof Slomšek, Rozman, Rudmaš, Einspieler, Hašnik, Wolf (bivši župnik v Medv. selu), Caf, Simandl, dr. Kočever, dr. Šubić. Kdor Hrvatški samo čita, njemu lahko in bolje zadovolji kak novejši rječnik, mi tukaj pa Vukovega iščemo zavoljo znakov naglasa na besedah, in v bukvarnah ga ni več dobiti.

Dobro delo bi tedaj storil, kdor bi nam hotel to knjigo ali prodati, ali pa — če rajši hoče — za Božje plačilo pokloniti. Poslala bi se „Nadstojništvu Nadb. Sjemeništu u Travniku — Bosna“; samo naj se v slučaju ponudbe na prodaj cena poprej naznani.

Dopisi.

Iz Negove. (Žalost in veselje.) Prvo veliko žalost nam je prinesla tužna jesen, ko nam je nemila smrt pobrala č. g. župnika in zlatomašnika Matevža Klobasa dne 6. nov. 1888. Po njih smrti so jih namestovali kot provizor č. g. France Simonič, kaplan; kateri so nas dne 14. svečana zapustili. V nedeljo, dne 10. svečana so vzeli od nas faranov slovo z besedami: „malo in me ne bote več videli.“ Velika žalost se je že brala slednjemu raz obraza; saj so tudi bili blagi gospod in marljivi delavec v vinogradu Gospodovem, veliko so si prizadjali za izveličanje duš. Ustanovili so nam pretečeno jesen bratovščino sv. Dominika, katere voditeljstvo so vestno opravljali. Pretečeno leto so si veliko in težavno delo prevzeli, namreč popraviljanje in olepšanje cerkve; veliko jim je to delo prizadjalo skrbi, a vse so z božjo pomočjo srečno in z veseljem dovršili, tako, da je cerkev sedaj ponos cele župnije. Čast in hvala marljivemu gospodu za njih trud! Ne moremo se jim dostojno hvaležne skazati. Naše lepo zadržanje naj jim bo zahvala, naše pošteno življenje najvišja čast, pa tudi najlepša krona v nebesih. Večni Bog naj jim povrne njihovo skrb in poplača vse, kar so za nas storili. Kakor sledi za žalostjo veselje, ravno tako je prihitelo tudi naši župniji veselje za žalostjo, kajti dne 13. svečana smo slovesno sprejeli novega č. g. župnika Alojzija Šijanec. Že v nedeljo poprej smo bili od č. g. provizorja opozorjeni, naj bi se v obilnem številu sprejema vdeležili. Tako se je tudi zgodilo. V Ločkem vrhu kot pri začetku naše župnije je bil prvi krasni slavolok z napisom: „Živeli naš župnik!“ Ob 3. uri popoldne naznanjal nam je strel pri

prvem slavoloku, da so se novi dušni pastir že v župnijo pripeljali. Č. g. provizor in cerkvena ključarja so jim že do dekanije sv. Lenarta v slov. goricah šli nasproti, kjer se je tudi inštalacija vršila ta dan; tista se vsled bolezni č. g. dekana in kanonika ni mogla v domači cerkvi veršiti. Mi smo jih čakali pri drugem slavoloku zraven pokopališča. Ta je imel napis s slov. barvami; „Slava mu, ki pride v imenu Gospoda!“ Č. g. Vitmajer vpokojeni duhovnik, so jih v imenu cele župnije pozdravili in sprejeli. Šolska mladina, katera je tudi bila pripravljena se je ravno malo pred prihodom razpustila domov, ker ji je bilo prehladno: toraj pa jim je čestitala drugi dan edna deklica, podarila jim je lep umetni šopek rekoč: „Sprejmite, č. g. župnik, ta le šopek v spomin naše otroške udanosti!“ Z veseljem in zadovoljnostjo smo se podali k cerkvi, kjer je stal tretji slavolok, okolj cerkve in farovža so stali ovenčani mlaji. Zastave so vihrali na farovškem in šolskem poslopju, kakor tudi na cerkvi in stolpu. Četrť ure pozneje so novi g. župnik brali večernice in s tem je bila slavnost za ta dan končana. V nedeljo 17. svečana se je slovesnost dalje vršila, ko so novi č. g. župnik prvokrat opravljali daritev sv. maše za svoje nove farane. Že v predvečer se je razlegalo lepo petje ubranih zvonov in mogočen strel, na bližnjem hribu je gorel lep kres. V nedeljo ob 10. uri so bili č. g. župnik v procesiji spremljani iz farovža v cerkev od sedem duhovnih tovarišev, kjer so najprej sv. Duha poklicali na pomoč. Za tem je bila pridiga. V jako ginljivih besedah so nam č. g. profesor France Dovnik razlagali velike težave in dolžnosti duhovskega stanu in dolžnosti katere imajo farani do svojega dušnega pastirja. Po pridigi je bila slovesna sv. maša in po sv. maši zahvalna pesem. Č. gospodje duhovniki so se podali v farovž k skupnemu obedu, h kateremu je tudi več sosedov bilo povabljenih. Mi pa veseli, da smo le zopet stalnega dušnega pastirja dobili, smo se podali vsak na svoj dom, s trdnim zaupanjem, da bodo naš novi dušni pastir za naš dušni in telesni blagor skrbeli; mi pa želimo jih lepo ubogati in po njih naukih živeti. Naj bi potem č. g. župnik se pred božjim sodnim stolom lahko opravičili, rekoč: „Gospod! nobeden meni izročeni se ni izgubil.“ ...?

Od sv. Ilja v Slov. gor. (Smrt.) Dne 4. januarja t. l. smo pokopali tukaj 86 let starega moža, Janeza Gornika, kmeta v Zmrzljku; blagi mož zasluži, da se v spominu ohrani med župljani St. Iljskimi. In za česa voljo neki? Pred tridesetimi leti je naša župnijska cerkev imela le samo tri majhne zvone. Rajnemu Gorniku se je torej vzbudila misel, kaj, ko bi žup-

ljani si priskrbeli nove zvone, namreč več takih in večjih. To svojo misel je razodel takratnemu župniku č. g. Osojniku. Ali tu mož ni dobro naletel. Odpravili so ga s tem, da ne gre. Ali mož se ni ustrašil župnikovih besed, ter je čez nekaj časa zopet jih nagovarjal zaradi te zadeve. In res, srce župnikovo se je omehčilo, ter so dali njemu dovoljenje, da nabira po župnji v ta namen denar. Z veseljem je rajni zdaj začel izvrševati (vzemši si še dva druga župljana na pomoč) svojo težavno nalogo. Ni se vstrašil ne truda, težavnih potov in ne stroškov, ter je nabral do 7000 gld. Ko je bil denarja gotov, peljal se je na svoje stroške v Ljubljano k zvonarju Samassu ter se je z njim pobotal za 6000 gld., naj vlije za St. Iljsko cerkev petero zvonov. Stare zvone so vrgli tedaj iz zvonika, spravili so jih v Ljubljano, da je zvonar vporabi in čez tri četrt leta dobili smo nove zvonove. Gosp. Samassa je res mojstersko napravil in ubral zvone, da se ne more na daleč okoli nobena cerkev zaradi tako harmonično ubranega zvonjenja z našo meriti. Tudi štiri nove pozlačene svetnike na velikem altarju moške velikosti, sv. Petra in Pavla, sv. Florijana in sv. Izidorja je dobila naša cerkev na njegovo prizadetje. Slednjega je sam za svoje premoženje kupil. To vse je tedaj sad njegovega truda, zatorej gotovo zasluži, da se njegovo ime zapiše v veden spomin v cerkveni kroniki, župljani pa bi naj se iz hvaležnosti za njegov trud v molitvi spominjali njegove duše. Bog mu daj večni mir in njegovi duši plačilo v nebesih!

Raznoterosti.

(Lepa navada.) V večih župnijah naše škofije je sedaj navada, da se izpostavlja zadnje tri dni predpusta presv. Rešnje telo v skupno češčenje. V nekaterih cerkvah so tudi primerne pridige. Kakor je podoba, vdeležuje se pobožno ljudstvo rado teh pobožnosti in ni dvoma, da se po njih odvrča marsikako znamenje razuzdanosti.

(Za družbo vednega češčenja) so podarile naslednje župnije: Svetinje 3 fl., Kozje 5 fl., Olimje 2 fl. 50 kr., Dobje 5 fl. 10 kr., sv. Benedikt v Slov. gor. 12 fl. 20 kr., Galicija 7 fl. 20 kr., Hajdina 5 fl. 50 kr., Šmartin pri Slov. Gradcu 7 fl. 20 kr., Pernice 7 fl. 25 kr., Leskovec 19 fl. 48 kr., Remšnik 6 fl. 2 kr., Šmiklavž pri Vidmu 3 fl. 20 kr., Širje 5 fl., sv. Anton v Slov. gor. 2 fl. 94 kr.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg.: Jan Ferd. 5 fl., Šmid 2 fl., Čížek 1 fl., Dekorti 5 fl. (do l. 1890) Jurkovič 11 fl., Frece 1 fl., Kocpek 1 fl., Stanjko 11 fl.